

การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

ชัยวัฒน์ อธิระกุลพิศุทธิ์^{1*} เสวียน เจนเขว้า² ระติกรณ์ นิยมะจันทร์³

^{1,2,3} หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

*chaiwat.gwat@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษา 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 286 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบเอฟแบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน แล้วใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สำคัญคือ (1) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระ มีการวัดและประเมินผล นิเทศ ติดตาม และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง (2) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาให้บุคลากรเข้าใจและตระหนักในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้พัฒนาตน พัฒนางาน (3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยสอดคล้องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่วนรวม รู้รับผิดชอบตนเอง ต่อโรงเรียน ต่อสังคม (4) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ต้องปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร ปลูกฝังวิถีชีวิต โดยการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ นำไปสู่แผนปฏิบัติการประจำปีและลงมือปฏิบัติ บริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน บริหารทรัพยากรบุคคลบนพื้นฐานความรู้และคุณธรรม และ (5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ต้องทำให้นักเรียนและครูมีความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในสังคม ครอบครัว นักเรียนเกิดความตระหนักถึงประโยชน์ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้และถ่ายทอดได้

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

School Administration Based on the Sufficiency Economy Philosophy in Central Bangkok Schools under the Bangkok Metropolitan Administration

Chaiwat Teerakulpisut^{1*} Sawien Jenkwao² Ratikorn Niyamajan³

^{1,2,3} Educational Administration Program Faculty of Teacher Training College Phranakhon Rajabhat University

*chaiwat.gwat@pnru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were 1) to study condition of the school administration based on the Sufficiency Economy Philosophy 2) to compare condition of school administration based on the Sufficiency Economy Philosophy as classified by school size 3) to study guidelines for developing the school administration based on the Sufficiency Economy Philosophy in Central Bangkok Schools under the Bangkok Metropolitan Administration. The sample group was 286 school administrators and teachers. The samples were selected by using stratified random sampling. The research tool used in collecting data was the questionnaire with a reliability index of .98, using statistics, including the frequency, percentage, mean, standard deviation, and the testing statistic as F-Test (One Way Analysis of Variance). And the interview form to interview 7 experts. The data were analyzed by content analysis. The research findings found that: 1) the condition of school administration based on the Sufficiency Economy Philosophy, in overall, it was in "High" level. When classified by each aspect, it was found that it was at the highest level in 2 aspects: result/ success, and the management of educational institutions at a high level in 3 areas: organizing learner development activities; personnel development of educational institutions; and the curriculum and learning activities, respectively. 2) The comparison of School Administration based on the Sufficiency Economy Philosophy showed that the school administration as classified by school size did not produce any differences for overall results as well as for individual aspects. 3) The guidelines for developing School Administration based on the Sufficiency Economy Philosophy were: (1) the curriculum and learning activity management, administrators should create an educational school curriculum that incorporates in the sufficiency economy philosophy in developing an integrated learning management plan for all subject groups. There should be measurement and evaluation, supervision, monitoring, and provide a conducive environment for learning, and a variety of measuring and evaluation tools must be developed according to the actual conditions, (2) the school staff development, the workshop should be provided for staffs from every division to understand and be aware of the application in sufficiency economy philosophy in self-development work development with the plans and human resource development projects, (3) activities Management for Student Development, the school must organize activities for students, community, and public benefits by inserting the sufficiency economy philosophy, aiming to promote volunteer activities for the public, being aware of self-responsibility

Towards the school and society, (4) the school management, the organizational culture and the way of life must be cultivated by formulating a policy, vision, leading to an annual action plan, and acting. Make the most benefit of educational resources for learners, and manage human resource based on knowledge and morality. In aspects of success and the outcome, students and teachers have gained knowledge and skills of the sufficiency economy philosophy to be able to apply them correctly and appropriately into both family and community. Students become aware of the benefits of the Sufficiency Economy Philosophy and can further transmit.

Keywords: School Administration, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...” พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 [1]

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาคุณภาพชีวิต อันจะส่งผลต่อเนื่องไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง คุณภาพของคนเป็นสิ่งที่สำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ แต่คนจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการได้รับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) [2] อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่ส่งสมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปีที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) โดยมีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งส่วนหนึ่งคือยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 [3] ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” และจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับเพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอน ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดความตระหนักและฝังรากลึกภายในตนเองและผู้อื่นอย่างยั่งยืนตลอดไปนั้น กระทรวงศึกษาธิการโดยหน่วยงานภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษามีนโยบายขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” โดยเริ่มพัฒนาเพื่อขยายผลตั้งแต่ พ.ศ. 2554 ต่อเนื่องมาทุกปี และใน พ.ศ. 2561 พบว่า มีสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถเป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ประจำปี 2561 (ประกาศ ณ วันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2562) [4] จำนวนทั้งสิ้น 872 แห่ง ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 820 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 1 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 22 แห่ง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 1 แห่ง และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 28 แห่ง ซึ่งในปีนี้ไม่พบโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผ่านการประเมินสถานศึกษาพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ [5] เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีวัตถุประสงค์ให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในทุกด้านเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียง โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่ามีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ

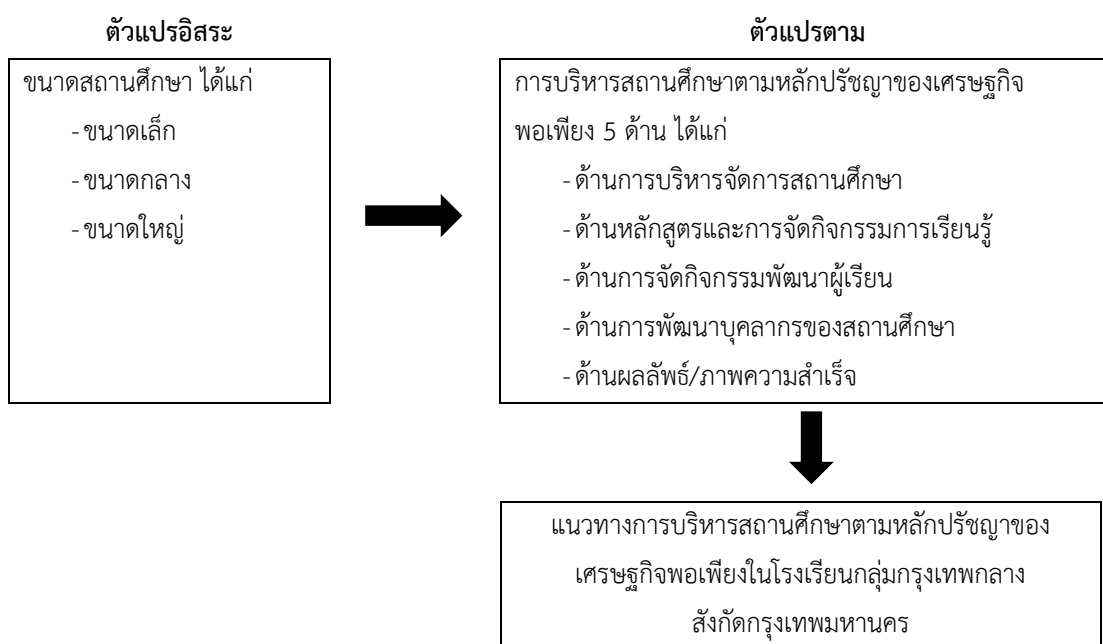
สถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษา “การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยเหตุผลที่เจาะจงศึกษาโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกลุ่มโรงเรียนเหล่านี้มีลักษณะเป็นชุมชนเมืองสูง บริบทของแต่ละโรงเรียนไม่แตกต่างกันมากนัก เพื่อให้ได้รู้สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนดี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวันตามเป้าหมายและเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 41 แห่ง รวมทั้งสิ้น 997 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ [6] ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 286 คน จากนั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืนให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาแต่ละขนาด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นโดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ แจกแจงความถี่ และร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผู้วิจัยทำการสร้างขึ้นโดยการดัดแปลงจากแบบสอบถามในคู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาพอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการที่มีทั้งหมด 5 ด้าน 17 องค์ประกอบ 62 ตัวบ่งชี้ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า ใช้มาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเอฟเทส (F-Test) แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance: ANOVA) [6]

ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง คือ ต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการเป็นสถานศึกษาพอเพียง หรือมีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในด้านที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามระยะที่ 1 เป็นข้อคำถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผลลัพธ์/

ภาพความสำเร็จ และด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติเอฟเทสแบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่สำคัญคือ **ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้** ผู้บริหารควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระมีการวัดและประเมินผล นิเทศ ติดตาม และส่งเสริมให้ครูผู้สอนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนทุกวิชาและจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และต้องจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง **ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา** ผู้บริหารต้องประชุมชี้แจงกับบุคลากรเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงานและโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา **ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่วนรวม รู้รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ต่อสังคม **ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา** ต้องปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กร ปลูกฝังวิถีชีวิต โดยการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ นำไปสู่แผนปฏิบัติการประจำปีและลงมือปฏิบัติ การทำงานทุกกิจกรรมต้องทำร่วมกัน เมื่อเกิดปัญหาต้องหาสาเหตุและแก้ปัญหาาร่วมกัน และต้องมีการประเมินผลทุกกิจกรรม บริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน บริหารทรัพยากรบุคคลบนพื้นฐานความรู้และคุณธรรม และ **ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ** ต้องทำให้นักเรียนและครูมีความรู้และทักษะในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมในสังคม ครอบครัว นักเรียนเกิดความตระหนักรู้ถึงประโยชน์ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้และถ่ายทอดได้

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรัฐบาลให้ความสำคัญกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 [2] ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-11 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 [3] ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่าคนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 และจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ จึงส่งผลให้สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ พานแสวง [7] ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของราชภัฏธานี กิมเสาร์ [8] ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรวรรณ แสงดาว [9] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ระดับบทบาทปัจจุบันของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายด้าน ผู้วิจัยขออภิปรายผลในแต่ละด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการบริหารสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม สถานศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ผู้บริหารครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและนำความรู้เผยแพร่สู่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำตัน จันทะวงษา [10] ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสกวเดือน ควันไชย [11] ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการศึกษาพบว่า ระดับสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาด้านผลลัพธ์และภาพความสำเร็จอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชนากานต์ กาทหลง [12] ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการ [13] ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษานำแนวคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม โดยกำหนดแผนการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติของสถานศึกษาไว้ 4 ประการ คือ 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนกิจกรรมที่ส่งเสริมในรูปแบบต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากรเครือข่ายการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ 2) การนำไปสู่การปฏิบัติโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการในสถานศึกษา 3) การประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงเครือข่ายโดยจัดทำเป็นฐานข้อมูลกลางเศรษฐกิจพอเพียง 4) การติดตามและประเมินผล โดยการพัฒนาดัชนีตัวชี้วัดความพอเพียงของสถานศึกษา การติดตามผลงานในพื้นที่ การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน การประเมินผลผู้เรียน ตลอดจนการเชื่อมโยงผลงานของครู จากนโยบายที่กล่าวมาถือว่าเป็นตัวกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาให้เป็นตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิชรุ้ง รุ่งโรจน์ธนะชัย [14] ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลัก

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสกวเดือน ควันไชย [11] ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจรินทร์ คำมาปิ่น [15] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาในภาพรวมมีสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในระดับมาก

1.3 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 [16] ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่ามุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนากานต์ กาทหลง [12] ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษามีสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของสกวเดือน ควันไชย [11] ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจรินทร์ คำมาปิ่น [15] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมีสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในระดับมาก

1.4 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีโครงการในการพัฒนาบุคลากร มีการจัดประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ การศึกษาดูงาน สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ครูตระหนักถึงความสำคัญในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนำผลงานครูและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จไปเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิษฐ์ รุ่งโรจน์ธนะชัย [14] ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาด้านการพัฒนาบุคลากรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนากานต์ กาทหลง [12] ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

มหาสารคาม เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สถานศึกษามีสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจรินทร์ คำมาป็น [15] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในภาพรวมมีสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในระดับมาก

1.5 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจและตระหนักที่จะรับเอาแนวคิดด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการมาใช้ให้เข้ากับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาสื่อการสอน การวัดและประเมินผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้นำแนวคิดดังกล่าวมาจัดเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ โดยสอดแทรกหรือบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนตามปกติ อีกทั้งยังมุ่งส่งเสริมให้ครูผู้สอนเน้นการบูรณาการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ป็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีทักษะในการคิด การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้การทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาดา สิงห์เลิศ [17] ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสกวเดือน ควันไชย [11] ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจรินทร์ คำมาป็น [15] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมมีสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงในระดับมาก

2. สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาทุกขนาดมีการนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการโดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ถึงแม้ว่าโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจะสังกัดอยู่ในกระทรวงมหาดไทย มีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา โครงสร้างการบริหาร ทรัพยากรการบริหาร รวมถึงสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศแตกต่างกัน แต่การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลต่างๆ ก็อยู่ภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการเพราะถือเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ เพราะฉะนั้นสถานศึกษาทุกขนาดไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ก็ปฏิบัติตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนโยบายดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษาทุกแห่งตระหนักถึงความสำคัญที่จะนำแนวคิดดังกล่าวไปดำเนินการในสถานศึกษาของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำตัน จันทะวงษา [10] ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษาภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารี ทรงกรด [18] ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียนมีการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรานิษฐ์ รุ่งโรจน์ธนะชัย [14] ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำแนกตามขนาดสถานศึกษาทั้งโดยรวมและทุกรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยการกำหนดข้อคำถามเน้นไปที่สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านที่มีสภาพอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครนำไปบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีสภาพอยู่ในระดับมากที่สุดและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยได้แนวทางที่สำคัญซึ่งเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารต้องจัดกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และต้องมุ่งส่งเสริมกิจกรรมจิตอาสาเพื่อส่วนรวมให้นักเรียนรู้รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ต่อสังคม

1.2 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาให้บุคลากรเข้าใจและตระหนักในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้พัฒนาตน พัฒนางาน

1.3 ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระ มีการวัดและประเมินผล นิเทศ ติดตาม และต้องส่งเสริมให้ครูผู้สอนสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนทุกวิชาและจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และต้องจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเชิงคุณภาพ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขต 437 แห่ง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสวียน เจนเขว้า อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ระติกรณ์ นิยมะจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนตรวจทานและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้อย่างละเอียดทุกขั้นตอนจนเสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งอาจารย์ ดร.ไตรรัตน์ สิทธิกุล ประธานกรรมการสอบ อาจารย์ ดร.เบญจวรรณ ศรีมารุต และอาจารย์ ดร.มีนมาส พรานป่า อาจารย์ประจำหลักสูตร ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าการทำวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกรุงเทพมหานคร จึงอนุญาตให้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในโรงเรียนกลุ่มกรุงเทพมหานคร

สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 9 เขต 41 โรงเรียน และขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และ นายสุวิชา พันธุ์บุญปลูก รองผู้อำนวยการโรงเรียนสุโขทัย ที่คอยให้คำแนะนำ เสนอแนะ และอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ และผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนๆ การบริหารการศึกษา รุ่นที่ 34 ทุกคนที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือ

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อชิต คุณแม่ชูชีพ ธีระกุลพิศุทธิ์ ที่ให้กำเนิด ให้การอุปการะอบรม สั่งสอน สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้ลูกตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณ คุณปู่หล้าและคุณย่าโห้ยผู้ล่วงลับ ที่เป็นที่สุดของกำลังใจ และขอบคุณครอบครัวธีระกุลพิศุทธิ์ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ

คุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบให้แก่พ่อ แม่ และครอบครัว คุณครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทั้งหลาย และผู้ที่ยังคอยให้กำลังใจอย่างใกล้ชิด

รายการอ้างอิง

- [1] คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. ประมวลคำในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2593-2549 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2550.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 [อินเทอร์เน็ต]. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2560 [เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2563]. เข้าถึงได้จาก : https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/main.php?filename=developissu.
- [3] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด; 2560.
- [4] กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศ เรื่อง สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ประจำปี 2561 [อินเทอร์เน็ต]. กระทรวงศึกษาธิการ; 2562 [เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2563]. เข้าถึงได้จาก http://pdo.vec.go.th/Portals/15/%20%202561_1.pdf.
- [5] กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการนิเทศเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักกิจการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ; 2552.
- [6] สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : สามลดา; 2555.
- [7] มานิตย์ พานแสวง. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40. [ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ; 2561.
- [8] ราษฎร์ธานี กิมเสาร์. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3. [ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; 2561.
- [9] อรวรรณ แสงดาว. การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบูรณาการศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพะเยา. [ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยพะเยา; 2562.

- [10] คำตัน จันทะวงษา. การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 2. [ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์; 2559.
- [11] สกาวเดือน ควันไชย. สภาพและแนวทางการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. [ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2560.
- [12] ชนากานต์ กาหลง. สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. [ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2560.
- [13] กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือประเมินสถานศึกษาพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง; 2554.
- [14] ภัทรานิชรุ้ รุ่งโรจน์ธนะชัย. ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. [ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยบูรพา; 2560.
- [15] จรินทร์ คำมาป็น. การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. [ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยพะเยา; 2561.
- [16] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2563] เข้าถึงได้จาก: http://www.ratchakittha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/057/T_0049.PDF.
- [17] พิชญาดา สิงห์เลิศ. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. [ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยบูรพา; 2560.
- [18] อารี ทรงกรด. การศึกษาสภาพและปัญหาการบูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. [ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี; 2559.